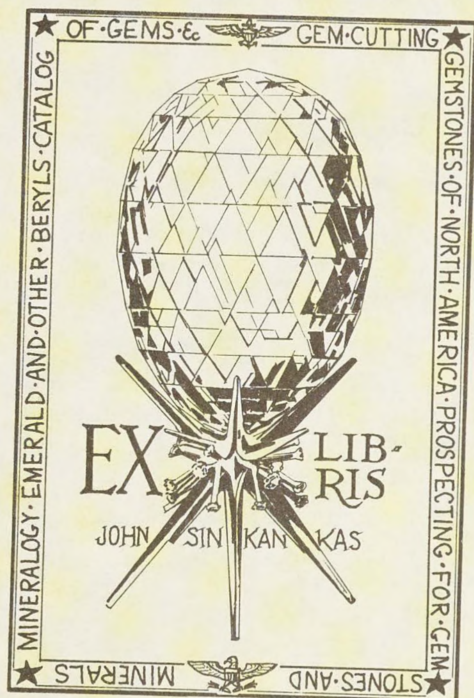

JS

OF·GEMS·&c
GEM·CUTTING
GEMSTONES·OF·NORTH·AMERICA·PROSPECTING·FOR·GEM
STONES·AND
MINERALS
MINERALOGY·EMERALD·AND·OTHER·BERYLS·CATALOG
EX LIBRIS
JOHN SINKANKAS

PSELLUS
DE
LAPIDUM VIRTUTIBUS
GRAECE AC LATINE

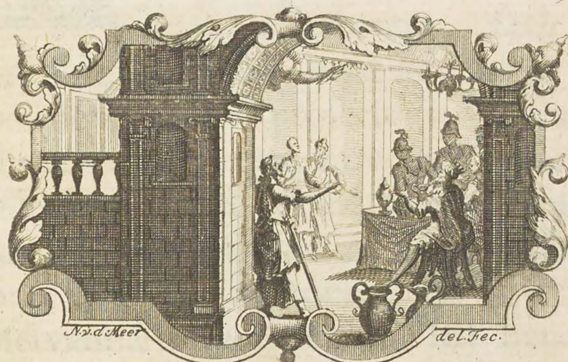
CUM NOTIS

PHIL. JAC. MAUSSACI

ET

JOAN. STEPH. BERNARD.

Accedit Fragmentum de Colore Sanguinis ex Doctrina Medica Persarum nunc primum ex Codice MS. Bibliothecæ Lugduno Batavæ editum.

LUGDUNI BATAVORUM

APUD PHILIPPUM BONK,

MDCCXLV.

VIRO

NOBILISSIMO AC ERUDITISSIMO

ARTHURO FREEMAN

S. D. P.

JO. STEPH. BERNARD.

UT TE eligere non dubitaverim VIR NOBILISSIME, cujus nomini librum hunc inſcriberem, facit, tum ſingularis tuus erga me amor, quo me ſemper es proſecutus, & ſtabilis ac firma, quæ inter nos interceſſit familiaritas; tum etiam mirus tuus ac rarus omnino in literas politiores impetus, ut hocce meæ in TE obſervantiæ teſtimonium TIBI haud ingratum fore, non vane colligam. Inhumanus prorſus viderer, ſi ullam

quam occasionem præterlabi finerem, qua TIBI gratum animum declarare possem, inprimis cum opusculo huic tenui ac levidensi non parum splendoris ex dotibus tuis egregiis concilietur. Hilari idcirco, quæso, fronte Psellum hunc excipe, quod mihi quodam modo dolorem istum leniet, quem persentisco, ubi brevi me ista voluptate privatum iri recordor, quam ex doctissimis tuis ac mira suavitate conditis sermocinationibus percipio. Summopere vero TE rogo, ut eundem amorem, quem mihi præsenti testatus es, etiam absenti servare velis; ego vero non patiar, ut quicquam de amicitia nostra imminutum esse videatur. Vale. Scribebam Lugduni Batav. pridie Cal. Junii MDCCXLV.

VIRO

CLARISSIMO

GILBERTO GAULMINO

QUÆSTORI MOLINENSI

PHIL. JAC. MAUSSACUS

S. D.

En *Tibi* GAULMINE VIR PRÆSTANTISSIME, *Pſellum tuum, quem nuper nomini tuo, dum una Lutetiæ verſaremur dicandum deſtinaveram. Tuum illum dico non tam quod tibi ex pollicitatione debeatur, quam quia nemo melius te dignitatem ejus & excellentiam novit, quod, etſi laudum virtutumque tuarum perpetuus præco non eſſem, probarent tamen ſatis breves illæ eruditæque notæ, quas paucis diebus ut omnes amici tui ſciunt effutiiſti potius quam meditatus es in obſcuriſſimum ejusdem auctoris de Dæmonum*

operatione libellum. Poterat hunc quidem amicitia nostra non πρόσκαιρος jure sibi vindicare: sed eruditio tua non vulgaris, & ingenium extra omnium ingeniorum aleam positum extorquere valuit ab invito. Est hic auctor, ut non te latet, Platonicus insignis, & qui ex professo non tantum Platonem imitatur eloquendo, sed philosophando. Latuit autem hactenus iste liber de lapidum virtutibus, qui, ne quid assentationis gratia videar dixisse, excellentissimus est, & inter præcipuos ejus labores ac foetus meretur præcipuum nancisci locum. Eum mei gratia Jacobus Sirmundus e societate Jesu vir mihi amicissimus, & his literis, quæ nos humanos faciunt, non leviter tinctus, e veteri quodam codice descripsit, & descriptum liberaliter communicavit, sed adeo scatebat mendis ille codex, ut ipsa soricina nænia esset confossior: tantis enim repletum hoc exemplar confusionibus inveni, ut quamvis de lapidibus longe inter se diversis agat auctor, tamen quia aliquando quæ sibi contraria erant in unum coaluerant, nullæ plane contrarietatis notæ apparerent. Magnum est fateor, ab erroribus qui veterum libros obsident, eos pergare & liberare, sed confusiones quibus mens auctoris obscuratur, ordo & series operis turbatur, similiaque monstra

do-

domare, majus illud opus eſt. Quod tu probe noſti, MI GAULMINE, *qui in iſtis adeo es* τετριβωνευμένος, *ut e pauciſſimis qui in hoc ſenio literarum idem dolium verſant, non verear te principem conſtituere, licet eam ætatem adhuc non attigeris, qua majores dicimur. Tanto enim ingenii acumine polles, ut quæ alii aſſequuturos ſe vix audent ſibi polliceri multorum annorum curriculo, tu breviſſimo ſpatio, ipſo temporis puncto & momento ea non ſolum attingas, ſed & longe majora & difficiliora. Omnes hodie qui literis operam, ut decet, navant, & humanitatem quam pauci noverunt colunt, vel ad plurium linguarum cognitionem pervenire geſtiunt, ut omne genus auctorum bonæ notæ familiare ſibi reddere queant, & hiſtoriam ab ovo, ut dicitur, usque ad mala, qui ultimus ſtudioſi & ſapientis hominis ſcopus eſſe debet, perfectiſſime tenere. vel ſcientias conſectantur, Philoſophiam dico, Theologiam, Medicinam, vel Mathematicas diſciplinas, aut Juris artem. Eorum qui in ſcientiarum cognitione immorantur bona pars, linguas, ſine quibus fruſtra cupimus ſcire, ignorat & bonis ac humanioribus literis eſt deſtituta, ita ut id hominum genus imitari & eorum veſtigia premere, hoc ſit ſemper velle cæcutire & cum barbarie luctari. Reliquorum,*

quorum pusillus est numerus, bona enim mente pauci præditi sunt in literis, quæ hodierna est nostri sæculi supinitas, unum te novi, GAULMINE, *qui plures linguas calleas, & earum cognitioni sedulo cottidie incumbas. Mirata est olim Athenæi ætas aurea & cultissima homines* διγλώττους: *vide amabo te quid nostra ferrea factura sit, quæ virum non* δίγλωττον *dumtaxat, sed* πεντάγλωττον *habet, quem priori illi sæculo opponat. De te loquor* GAULMINE, *quem omnes qui te de facie noverunt, sciunt Arabismi scientissimum, Hebraismi, Turcismi, de linguis enim Græca & Latina quid attinet loqui? cum in eis tantos profectus jam feceris, ut pauci qui tecum possint comparari in earum cognitione supersint, qui te superet nemo. Novit hoc probe pridem senatus Parisiensis a quo cum præfecturam tuam ambiebas, tantis oneratus est laudibus, ut in Magistratuum numerum contra quam vetant hujus imperii leges, te sine probatione cooptaverit. Nulla autem earum linguarum Orientalium est,* καὶ τοῦτο θαυμαστότατον, *quam intra paucos menses perdiscere non possis, dummodo fido liceat uti tibi præceptore, tam tenaci memoria gaudes, tanta discendi, & literas tractandi cupidine. Faxit Deus qui nos & nostra omnia temperat, ut Nestoreos ad rei literariæ incremen-*

tum ſuperes annos, & tarda ſit illa dies, quæ te nobis eripiet. Vale MI GAULMINE, *vive in æternum, & pignus, iſtud amicitiæ in te noſtræ certiſſimum accipe. Tutare nos ab invidorum linguis, & tumultuarium huncce laborem noſtrum limatiſſimo ingenio tuo excole, perfice, atque adorna curis tuis: quæ enim nos dum procedebant operæ ſcripſimus, emendationem potius auctoris & interpretationem ſpectant, quam illuſtrationem. Iterum vale. Ex muſæo noſtro. Toloſæ Kalend. Septembris. Anno* MDCXV.

LECTORI BENEVOLO

S. D.

JO. STEPH. BERNARD.

DE Psellì nostri vita ejusque scriptis, non est quod quicquam memorem Benevole Lector, cum illa quæ huc spectant abunde cognosci queant ex Leonis Allatii Viri Doctissimi Diatribe de Psellis, a Celeberrimo Jo. Alb. Fabricio iterum edita Tom. V. Bibliothecæ Græcæ. Breviter tantum recensebo illa, quæ de hoc de lapidum virtutibus libello monenda habeo; tum etiam quid ipse ad novam hanc editionem contulerim, exponam. Primus hunc libellum in lucem emisit Claudius Ancantherus, ut testatur Lindenius de scriptis Med. p. m. 546. *Nomenclator Gemmarum, quæ magis in usu sunt, cum earundem medicinis, nunquam antehac, quod sciri adhuc potuerit editus, Claudio Ancanthero Medico & Cæsareo Historico ex Græco. Accesserunt ejusdem Ancantheri in hunc libellum Notæ breves non infructuosæ. Typis Otthomarianis*, 1594, *in* 8. Prodiit deinceps una cum Plutarcho de

Flu-

Fluminibus cura Philippi Jacobi Mauſlaci, qui primus eum Græce edidit, addita verſione & notis, Toloſæ. 1615. in 8. Tranſtulit quoque hunc Pſelli libellum in Latinum & Italicum ſermonem Anatomicus dexterrimus Adrianus Spigelius, quod refert Leo Allatius in Diatribe cap. XLVII. p. 31. *Ejusdem Libellum*, de Lapidum virtutibus *Philippus Jacobus Mauſſacus primus vulgavit, Latine vertit, & emendavit, editus eſt Toloſæ Græce & Latine anno* 1615. 8. *Verum libellum hunc ante Mauſſacum Latine & Italice redditum ab* Adriano Spigelio *Philoſopho & Medico, & Gymnaſii Patavini Anatomico, apud Liberalem Cremam Philoſophum ac Medicum Tarviſinum præſtantiſſimum conſervari ad hunc diem, Epiſtola ſua mihi, utriusque amiciſſimus, Jacobus Philippus Thomaſinus ſignificavit. Libelli item meminit Caſaubonus in Ælii Spartiani Antoninum Caracallam Notis. Et Juſtus Rycquius in Epiſt. Centuria nova Epiſt.* 29. *in Saregica Bibliotheca inter alia opuſcula Manuſcripta illum ſe vidiſſe refert.* Hæc Leo Allatius loc. cit. Nunquam vero quod ſciam, Spigelii verſio lucem adſpexit. Ex apographo Jacobi Sirmondi ſe hunc librum vulgaſſe fatetur Mauſſacus in Epiſtola Dedicatoria ad Gilbertum Gaulminum.

Cæ-

Cæterum an Pſellus & quisnam iſte fuerit, an vero alius hujus libelli auctor ſtatuendus ſit, diſquirit Leo Allatius loc. cit. cap. x. pag. 8.

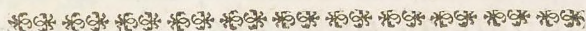
Meditanti vero mihi denuo hunc libellum vulgare, ſola ſeſe mihi obtulit editio Maussaci, quæ Græcum textum ſiſteret, quam ſolam proinde ſequi debui; neque etiam Cl. Ancantheri verſionem oculis luſtrare licuit, quamvis id valde optaſſem, inprimis cum Mauſſacus uſus ſit Codice lacero admodum ac mutilo, quæ res Viro eruditiſſimo impoſuit, ut mire quædam loca explicuerit. Quamvis autem nihil præter Mauſſaci editionem ad manus eſſet, quod mihi fuiſſet adjumento; ſperabam tamen fore ut maculas ſi non omnes, ſaltim plurimas eluerem, ſi ſcriptores, qui in eodem argumento occupati fuerunt, conſulerem atque conferrem, quod quantum mihi profuerit Tu Lector judicabis. In notis ſtudui potiſſimum nævos abſtergere, qui ſenſui verborum ac auctoris menti officerent, ac ubi id non prorſus ἀπροσδιόνυσον videbatur, aliis quoque auctoribus aliquam lucem affundere ſategi. Tu vero B. L. conatus hoſce boni conſule, ſic ad plura tentanda animus mihi adjicietur. Vale.

TOT

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ

ΨΕΛΛΟΥ

ΚΑΙ ΥΠΕΡΤΙΜΟΥ ΠΕΡΙ ΛΙΘΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ.

SAPIENTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

PSELLI

DE LAPIDUM VIRTUTIBUS LIBELLUS.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ
[1] ΨΕΛΛΟΥ
Καὶ ὑπερτίμου περὶ λίθων δυνάμεων

Αἰτιολογίσασθαι μέν σοι τὰς ἐν τοῖς λίθοις δυνάμεις οὐκ ἂν τολμήσαιμι, οὐδὲ μιμήσομαι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν [2] Δογματικῶν τὴν προπετείαν, δυνάμενος ἀφ᾽ ἑκάστου πολλὰ εὑρεσιλογεῖν. Ἑκάστης δὲ τῶν διεγνωσμένων ἡμῖν λίθων, καὶ ἃς μάλιστα ἀγαπῶμεν οἱ ἄνθρωποι τὰς ἐνούσας δυνάμεις ἀνακαλύψω σοι, ἵνα ἐν καιροῖς αὐτοῖς χρῷο, καὶ τινα ὠφελείαν καρπίζοιο παρ᾽ αὐτῶν, καὶ ἵνα

1. ΨΕΛΛΟΥ De auctore egimus in Præfatione, quam vide sis,

2. Δογματικῶν. Dogmaticos hic traducit, qui eorum quæ quæruntur, veras causas se

SAPIENTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

P S E L L I

De lapidum virtutibus libellus

Interprete Philippo Jacobo Mausſaco.

VIrtutum quæ lapidibus inſunt cauſas tibi redditurum me vix auſim mihi polliceri : nec hac in parte imitabor inſolentiam & temeritatem Dogmaticorum , licet poſſim multa & facunde & copioſe de quolibet dicere. Lapidum autem qui nobis cogniti ſunt , & quas maxime in illis amamus virtutes aperiam tibi, ut in tempore ipſis utaris, & aliquid utilitatis ex eis accipias, utque lapides nobis inco-

ſe inveniſſe profitebantur. Sextus philoſophus lib. I. Pyrrh. Hypotypoſ. cap. I. acerrimus eorum hoſtis conſulendus. Dogmatici fuere Ariſtoteles, Epicurus, Stoici & alii quidam. MAUSSACUS.

ἵνα τὰς ἀγνώςȣς ἡμῖν λίθȣς ἐάσω τὸν Ονοκάρδιον, καὶ τὴν Ὁλκάδα, καὶ τὸν [1] Σπογγίτην, τόν τε [2] Λειμωνιάτην, καὶ τὸν [3] Λιγγȣ́ριον, τόν τε Τριγλίτην, καὶ τὸν [4] Τριόφθαλμον, καὶ τὸν [5] Σοκόνδιον, καὶ [6] Σκριγγίτην, καὶ τὸν [7] Σχιςὸν, καὶ ὅσοι τοιȣ͂τοι, ὧν τὰ ὀνόματα μόνον ἴσμεν, ȣ̓ μέντοι γε αὐτοῖς ἐντυγχάνομεν· ἀπὸ τῶν γνωριμοτέρων ἡμῖν ἀπάρξομαι.

Αὐτίκα ὁ [8] [Ἀδάμας;] χροιὰν μὲν

ȣ͂τος

1. Σπογγίτην. Dioſcorides lib. v. cap. CLXIII. Plinius lib. XXXVII. cap. x. *Spongites ſpongiæ nomen repræſentat.*

2. Λειμωνιάτην. Plinius loc. cit. *Limoniates eadem videtur quæ ſmaragdus.*

3. Λίγκȣρον. Legendum potius λιγγȣ́ριον, vel λυγκȣ́ριον. Male eſt apud Heſychium λυγιȣργὸν, τὸ ἤλεκτρον, indubie reponi debet λυγκȣ́ριον. Lyncurium adeo notum eſt, ut mirari ſubeat, quomodo Pſellus ipſum inter ignotos lapides recenſere voluerit. MAUSSACUS.

3. Λιγγȣ́ριον. [Plinius lib. XXXVII. cap. II. & III. Solinus Polyh. cap. VIII. Marbodeus cap. XLI.

4. Τριόφθαλμον. Plinius lib. cit. cap. XI. *Tri-*

cognitos deſeras, Onocardium ſcilicet, Olcadem, Spongitem, Leimoniatem, Lincurium, Triglitem, Triophthalmum, Socondium, Scringitem, Schiſtum & quotquot hujusmodi ſunt, quorum nomina ſola tenemus, in eos vero nunquam incidimus. Incipiam igitur ab his qui nobis magis noti ſunt.

Adamas ſtatim occurrit, qui vitreum & ſplen-

Triophthalmos cum onyche naſcitur, tres hominum oculos ſimul exprimens.

5. Σοκόνδιον. Videtur legendum ϗ τὸν Σακόδιον. Eſt ſpecies Jaſpidis de qua Plinius lib. XXXVII. cap. IX. *Alterum earum genus deſcendit ad hyacinthos. Hunc colorem Indi ſacon vocant, talem gemmam ſacodion.*

6. Σκριγγίτην. Corrigo ϗ τὸν Συριγγίτην. Plinius lib. cit. cap. X. *Syringites ſtipulæ internodio ſimilis, perpetua fiſtula cavatur.*

7. Σχιςὸν. Dioſcorides lib. V. cap. CXLV. Plinius lib. XXXVI. cap. XX.

8. Ἀδάμας. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. IV. Solinus Polyhiſt. cap. 65. Theophylactus Simoc. Quæſt. Phyſic. Quæſt. I. Marbodeus de gemmis cap. I.

ὗτος ἔχει ὑελίζουσαν καὶ στιλπνὴν, κραταιός τέ ἐστιν καὶ δύσθραυστος· [1] ἡμιτριταίους πυρετοὺς σβέννυσιν ἐξαρτώμενος.

Ὁ [2] Αἱματίτης ὀνομάζεται δὲ [3] οὗτος, ὅτι βρεχόμενος ὕδατι αἱματώδη χροιὰν ἀφίησι· ὀφθαλμίας ἰᾶται μεθ' ὕδατος ἐγχριώμενος.

[4] Ἀμέθυστος [5] ὑακινθώδης μέν ἐστι τὴν χροιὰν, ἰᾶται δὲ καὶ κεφαλαλγίας, καὶ τοὺς πίνοντας [6] οἶνον φυλάττει νήφοντας, ὅθεν αὐτῷ καὶ τοὔνομα.

Ὁ

1. Ἡμιτριταίους. Alias vires ipſi adſcribunt Plinius loc. cit. & ex eo Marbodeus.

2. Αἱματίτης. Dioſcorides lib. v. cap. CXLIV. Plinius lib. XXXVI. cap. XX. & lib. XXXVII. cap. X. Galenus lib. VIII. Simpl. Medic. p. m. 121. Solinus cap. XLII. Marbodeus cap. XXXVI. χρυσετήσιος λίθος dicitur Chemicis. Gloſſæ Chemicæ p. 144. χρυσετήσιος λίθος, αἱματίτης.

3. Οὗτος. Forte melius οὕτως, ſed parum refert utro modo legas. MAUSSACUS.

3. Οὗτος. Legend. οὕτως.

4. Ἀμέθυστος. Plinius lib. XXXVII. cap. IX. Mar-

ſplendidum habet colorem, ſolidusque & fractu difficilis. Febres ſemitertianas ſuſpenſus aut alligatus reſtinguit.

Æmatites ita vocatur, quod aqua irriguus ſanguineum colorem induat, ſanat hic morbos oculorum, aqua illitus.

Amethyſtus hyacinthini coloris eſt, ſedat dolores capitis & vinipotores aut bibaculos abſtemios reddit & ſobrios, unde illi nomen.

Car-

Marbodeus cap. IV.

India mittit eum, gemmarum maxima nutrix,
Hic facilis ſculpi, contrarius ebrietati.

ϛ. Ὑακινθώδης. Theophraſtus ὑακινθῶδες diceret, quia ἀμέθυσον vult eſſe neutrius generis, ſed ut puto ἀμέθυσος & ἀμέθυσον dici poteſt, hoc in neutro, illud in maſculino, quare nihil hic mutandum. MAUSSACUS.

ϛ. Ὑακινθώδης. Dicitur quoque ἡ ἀμέθυσος, in fœminino genere ſic Heliodorus Æthiopic. lib. v. cap. XIII. ubi eleganter hanc gemmam deſcribit.

6. Οἶνον. membrana male habebat οἴνȣ. MAUSSACUS.

 1. Ἀσ-

Ὁ [1] Ἄνθραξ ἐν Ἰνδοῖς μὲν ἔχει τὴν γένεσιν· ἔστι δὲ ἄνθραξιν ἐμφερής, καὶ ὁ μέντοι ἐστὶ [2] τηλεφεγγής, ὁ δὲ [3] βραχύτητι μελάντερος. Εὑρίσκεται δὲ ἐν ὄρεσιν ἀντιλάμπων ταῖς ἀκτῖσι ἡλιακαῖς, καὶ [4] ποικιλλόμενος μέν· [5] Τοῦτον οἱ λιθογνώμονες ἴσασιν, οὐ μήν γε καὶ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ μεμαθήκασιν, εἰ μὴ μόνον τὸν Ἀνθρακίτην τὸν παρὰ Θεσπρωτοῖς γενόμενον, ἔλαττον τὸ πυραυγὲς ἔχοντα. [6] Κεφαλαλγίας ἰᾶσθαί φασι παρὰ τῷ κάμνοντι θυμιώμενον.

Ὁ

1. Ἄνθραξ. Plinius lib. XXXVII. cap. VII. Marbodeus cap. X.

2. Τηλεφεγγής. Inquinatissima hæc erant in manu exarato. Nos conjectura restituimus καὶ ὁ μέντοι ἐστὶ τηλεφεγγής, nam quid sit θυληφεγγής, ut scriptum erat in codice, nemo scit. MAUSSACUS.

2. Τηλεφεγγής. Bene Maussacus hæc restituit. Aelianus Hist. Animal. lib. VIII. cap. XXII. de hac gemma. Τὴν δ' οὖν λίθον ἔνδον ποι κατέθετο· εἶτα νύκτωρ διυπνισθεῖσα, ὁρᾷ αὐγήν τινα καὶ αἴγλην ἀφιεῖσαν καὶ κατελάμπετο ὁ οἶκος ὡς εἰσκομισθείσης δᾳδός· τοσοῦτον ἄρα ἐκ τοῦ βώλου τὸ σέλας ἀνίει τε καὶ εἵλκετο.

3. Βραχύτητι Legendum βραχύ τι.

4. Ποικιλλόμενος. Forte

Carbunculus in India generatur, eſt autem carbonibus ſimilis, ſplendet unus procul, alter vero ob exiguitatem nigrior eſt. Porro invenitur in montibus adverſus ſolis radios reſplendens & variegatus. Hunc quidem Gemmarii optime norunt, ſed ejus virtutes nequaquam, ſi Anthracitem excipias, qui apud Theſprotos naſcitur, & igneum ſplendorem habet remiſſiorem. Hunc morbis capitis mederi referunt, ſi ægroto offeratur ſuffitus.

Æſcha-

te ποἰκιλείμων. membrana habet ποικιλιαμενος, omnino male. MAUSSACUS.

4. Ποικιλλόμενος. Locus haud dubie corruptus, cujus ſanatio a codice MS. eſt exſpectanda.

5. Τȣ̃τον. De ejus viribus ſic diſſerit Habdarrahamanus Tract. III. de Gemmis. cap. I. *Inter præcipuas, ac præſtantiſſimas carbunculi virtutes iſtæ recenſentur. Si quis carbunculo ſeſe obſignat, vel appenſum geſtat, tutus, ſecuruſque erit a contagio & peſte. Cor mirum inmodum lætificat, ejuſque abigit moerores. Venenis præſentaneum eſt remedium, quod inter notiſſimas ejus virtutes recenſendum eſt.*

6. Κεφαλαλγίας. Videtur ante hanc vocem excidiſſe τȣ̃τον.

 1. 'Aι-

Ὁ [1] Αἰσχάτης· ἔστι δὲ ποικίλος τὴν χροιὰν καὶ διηγλαϊσμένος· καὶ ὁ μὲν [2] πάρωχρος, ὁ δὲ φοινικόχρους ἢ [3] σαρκοειδής· Ὀφθαλμῶν ῥεύματα καὶ κεφαλαλγίας ἰᾶται, ἐπέχει δὲ καὶ ῥοῦν γυναικῶν καὶ τῷ [4] ὑγρῷ ὕδρωπι ἀντίθετός ἐστι καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὸ [5] παρίον τῆς ξηραντικῆς δυνάμεως, ὡς καὶ ὕδωρ ἀναπίνειν δύνασθαι καὶ κενὸν ἄγγος ποιεῖν.

Ὁ

1. Αἰσχάτης. Idem qui Achates dicitur. consulantur de eo Plinius lib. XXXVII. cap. X. Solinus cap. XI. Marbodeus cap. II. Orpheus p. 230. qui corruptus p. 236. vs. 66. quem locum hac occasione emaculemus.

> Σπερχόμενοι περὶ βωμὸν, ἀολλέες ἐκπροθμολόντες
> Χηραμόθεν, ὀρόωνται ἐφερπύζοντες ἀϋτμήν.

vertit interpres.

> *Festinantes ad aram, confertim erumpentes*
> *Ex suis latibulis, adreptantes adspectant.*

Pro ὀρόωνται, legendum ἀρύονται.

2. Πάρωχρος. Illum videtur innuere qui leucachates, vel eum qui cerachates dicitur, de quo Marbodeus loc. cit.

> *Cerea cui facies, quia creber, vilis habetur.*

Fru-

Æſchates diverſicolor eſt & ſplendidus: unus autem pallidus eſt, alter rubicundus aut carneus: oculorum fluxionibus & capitis doloribus medetur, & ſiſtit mulierum menſtrua, adverſaturque omnino humidæ hydropiſi, tantumque virtutis ſiccificæ ei ineſt, ut & aquam ebibere poſſit, & vas vacunm relinquere.

Be-

Fruſtra nititur Marbodeus, etymologiam hujus vocis ex latino ſermone petere, cum ſic dicatur hic lapis, quod cornu colore referat.

3. Σαρδοειδής. Putamus reſtituendum σαρκοειδὴς, ut paulo poſt legitur in ὄνυξ. MAUSSACUS.

3. Σαρκοειδὴς. Sic correxit Mauſſacus, ſed præſtabit ſervare lectionem codicis MS. cum Plinius loc. cit. & alii, ſardachatem memorent.

4. Ὑγρῷ ὕδρ. Viderint Medicorum filii, quid ſit humida hydropiſis. MAUSSACUS.

4. Ὑγρῷ. Anaſarcam opponi ſiccæ Tympanitidi recte ad oram exemplaris, quo utor notavit vir Doctus.

5. Περλον. Melius παρλὸν. MAUSSACUS.

5. Παρλὸν Monui in notis ad Demetrium Pepag. p. 10. πέλιὸν eſſe legendum, meque antea temere nimis fidem adhibentem Mauſſaco ſuſpicatum eſſe legend. πέρλτιον. Vidi poſtea virum

Ὁ δὲ [1] Βήρυλλος. Τρεῖς δὲ τούτου τοῦ λίθου μορφαί, καὶ ὁ μὲν αὐτῶν [2] ἐλαιοβαρύς ἐστι τὴν χροιάν· ὁ δὲ θαλάττῃ προσεοικώς· ὁ δὲ λαμπρὸς τὰς αὐγὰς καὶ ὁμοφυὴς, καὶ λάμπων πόῤῥωθεν· οὗτος οὖν ὁ λίθος ἐντάσεις ἰᾶται, καὶ σπασμοὺς, καὶ ὀφθαλμῶν ὀδύνας, καὶ [3] ἴκτερον.

Ὁ [4] Γαλακτίτης ἀποῤῥήτῳ βρύει γάλακτι, ἔνθεν γὰρ αὐτῷ καὶ τοὔνομα· κατασπᾷ δὲ γάλα ταῖς γυναιξί· λήθην δὲ ἐργάζεται τῶν κακῶν καὶ μνήμην [5] τῶν κα-

rum summum Th. Reinesium lib. II. var. lect. cap. 18. pag. 301. quoque emendasse πέελοσον. sed pace tanti viri dixerim, placet adhuc lectio codicis MS.

1. Βήρυλλος. Plinius lib. XXXVII. cap. V. Solinus Polyh. cap. LXV. Marbodeus c. IX.

2. Ἐλαιοβαρύς. Forte leg. ἐλαιοβαφής.

3. Ἴκτερον. Cæl. Aurelianus lib. III. Morb. Chronic. cap. V. *Passio vocabulum sumsit secundum Græcos ab animalis nomine, quod sit coloris fellei.* Nempe a galbula. χρυσιασμὸς etiam dicitur. Synesius MS. libr. de Febribus. Πλειστάκις ἢ συμβαίνει ἐν τούτῳ τῷ πυρετῷ περὶ οὗ λέγομεν, φρενίτις καὶ βήχος ξηρὸς καὶ λειπο-

Beryllus. Tres ſunt hujus lapilli formæ, alius colorem habet olei obſcurum, alius marinum, alius denique ſplendidus eſt, & ejusdem naturæ, & procul reſplendens. Lapis igitur hic intentiones curat, convulſiones, oculorum dolores, auriginem.

Galactites occulto ſcatet lacte, unde & ipſi nomen inditum eſt, mulieribus vero lac attrahit, & oblivionem inducit malorum, quorum memoriam etiam revocat. contra-

ποθυμία ἢ χρυσιασμὸς ὅ ἐστι ἴκτερος.

4. Γαλακτίτης. Dioſcorides lib. v. cap. CL. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. X. Solinus cap. XII. Orpheus p. 200. Marbodeus cap. XXXI. corruptus leviter Orpheus p. 202.

Λαὶ δέ σε ϗ βασιλῆες ἀμύμονες αἰδέασον)

Legend. Ναὶ δέ σε κ. τ. λ.

5. Τῶν κακῶν. Haud dubie legendum τῶν καλῶν. Orpheus de Lapidibus pag. 200. vs. 7.

Ἠδ' ἄρα μιν λήθαιον ἐφήμισαν, οὕνεκεν αἰεὶ
Μεμνῆσθαι κακότητος ὀϊζυρῆς ἀπερύκει
Θνητοὺς ἀθανάτους τε· νόον δ' ἐρεχθύνιον εἶναι
Θέλγει, ἐποτρύνων ἀγανὰ φρεσὶ βουλεύεσθαι.

1. Γὰρ

κακῶν· ἀντίθετος [1] γάρ ἐστι καὶ [2] θηρίων πληγαῖς περιαπτὸς γεγονώς.

Τὸ Ἤλεκτρον· ἔστι δὲ τὸ μὲν Ἰνδικόν, τὸ δὲ [3] Λιβυτικόν· [4] οἰκειοῦνται δὲ παρὰ τὸν [5] Ἠριδανὸν ποταμόν· ἔνιοι δὲ καὶ δάκρυον αὐτό φασι [6] δένδρου τινός· κοῦφον γάρ ἐστι καὶ θυμιᾶται ὡς ὁ λιβανωτὸς καὶ ἡ μαστιχή· ἰᾶται δὲ δυσουρίαν περιαπτόμενος, καὶ πυρετὸν ἀπαλλάττει, καὶ στομάχου ῥεῦμα ἵστησι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς δὲ ἐγχριόμενος ὀξυδορκίαν χαρίζεται.

Ἡ Ἴασπις φύσει κρυσταλλοειδής, [7] ὀλίγου ἐπιτεινομένη τὴν χροιάν, καὶ ἀρίστη μὲν ἡ [8] πορφύρουσα, [9] δευτέρα ἡ

1. Γὰρ Malim Δὲ.

2. Θηρίων. Τὰ θηρία ſunt animalia venenata, vide quæ notat Cl. L. Bos. ad Act. Apoſt. cap. XXVIII. p. 62.

3. Λιβυτικόν. Ad oram ſui exemplaris, quod nunc in Bibliotheca Lugd. Batav. ſervatur, correxit Voſſius Λιγυστικόν.

4. Οἰκειοῦνται. Forte leg. εὑρίσκονται.

5. Ἠριδανόν. Non video quomodo Electrum Indicum & Libyticum juxta fluvium Eridanum reperiri poſſint

trarius enim eſt omnino belluarum vulneribus, ſi circumnectatur.

Electrum. Unum quidem Indicum eſt, alterum Lybiticum: reperiuntur autem, juxta fluvium Eridanum. Quidam vero ipſum ajunt lachrymam eſſe cujusdam arboris. Leve eſt, idque adolent, ut thus & reſinam lentiſci: urinæ difficultatem circumnexum ſedat, & febrem ſanat, & ſtomachi fluxiones cohibet, & inunctum aut illitum oculis viſus acuitatem præbet.

Jaſpis lapis natura cryſtallum pene refert, paulo vehementius colorem intendens. Optimus purpureus eſt, melior ille qui

ſint. MAUSSACUS.

6. Δένδρυ. Conſule Philoſtratum. Icon. lib. 2. in Phaëtonte (lib. I. cap. XI. p. 780.) *Idem.*

7. Ὀλίγυ. Malim ὀλίγον. Ὀλίγυ forte legendum apud Themiſtium Orat. IV. p. 69. ed. H. Steph. ἤγαγον δ᾽ οὖν αὐτοῖς τὰ ἀγώγιμα ὅσα τέ μοι πρῶτα ὑπῆρχε καὶ ὅσα παρ᾽ ὑμῖν ἐνθένδε ἐπορισάμην ἐν εἴκοσιν ὀλίγοις ἐνιαυτοῖς. Pro ὀλίγοις Petavius corrigit ὅλοις malim ὀλίγυ, *per viginti ferme annos.*

8. Πορφύρυσα. Malim πορφυρίζυσα.

9. Δευτέρα Leg. δευτέρα ἢ ἡ.

1. Φθε-

ἢ [1] φθεγματικωτέρα παράλευκος· ἔστι δέ τις καὶ [2] ἀεροειδής· ἀναστέλλει δὲ ῥεύματα κεφαλῆς, καὶ τοὺς [3] ἐφιάλτας ἀπωθεῖται, καὶ λοιμικοῖς ἀντιτάτ-

1. Φθεγματικωτέρα. Vertit MAUSSACUS, *qui magis eſt vocalis.* Sed corrupta hæc vox, legend. φλεγματικωτέρα. Dioſcorides lib. V. c. CLX. Λίθος ἴασπις, ὁ μέν τις ἐστὶ σμαραγδίζων· ὁ δὲ κρυσταλλώδης, ἐοικὼς φλέγματι. Sic ſolent librarii voces ſimiles confundere. Hippocrates lib. de Inſomniis. Sect. IV. p. 375. ed. Foeſii αὐτὴ δ' ἑωϋτῆς ἡ διάνοια οὐ γίνεται leg. αὐτὴ δὲ ἑωϋτῆς ἡ διακονία οὐ γίνεται. Oribaſius Anatom. p. 120. καὶ ἔστιν αἰσθητὸν τὸ σῶμα τοῦ πόρου τούτου, κἂν μὴ πάνυ τι μέγα τὸ ζῶον ᾖ.. Quæ verba haud dubie prave ſe habent. Lego καὶ ἔστιν αἰσθητικὸν τὸ σ. τ. π. τ. κ. μ. π. τ. μέγα τὸ ζῶον ᾖ. Caſſius in Quæſt. Medic. Quæſt. XXII. ὥς τε καὶ τούτου κακωθέντος, καὶ τῆς φωνήσεως ὑποκειμένης, εἰκότως οὐκ ἀντιλαμβάνονται τῶν φωνῶν. Verba καὶ τῆς φωνήσεως ὑποκειμένης omiſit in verſione Conr. Gesnerus, haud dubie quod illa conrupta judicaret, corrige itaque καὶ τῆς σφηνώσεως ὑποκειμένης. Orpheus Argonaut. vs. 424.

Καὶ κρόνον αἰνολέτην, ὥς τ' ἐς Δία τερπικέραυνον
Ἤλυθεν ἀθανάτων μακάρων βασιλήιος ἀρχή·

Suſpicor legendum καὶ κρόνον εὐνολέτην κ. τ. λ. Thryphiodorus de excid.

qui magis eſt vocalis, parumper albus. Eſt & aëreus quidam qui capitis fluxiones tollit, & expellit malum illud, quo cum laborat quis, ſe grandi mole opprimi noctu &

cid. Ilii vs. 412.

--- μάτην δὲ χρῆς ἅπερ ἴσχεις

varie tentarunt hunc locum viri docti, ſed Erud. Merrick ex codice MS. Cl. Reimari aliam adfert lectionem.

--- μάτην δ' ὑλάουσ' ἀπερύκεις.

Pro ἀπερύκεις corrigit ἀγορεύεις, malim legere ἀπερεύγεις. Heſychius ἐρύγειν, φωνεῖν. Ariſtides Orat. in Minervam p. 10. ἀναπνεῖ τε εἰς αὐτὸν. Corrigit vir Doctus ἀναπαύει, quam emendationem rejicit tueturque vulgatam lectionem Cel. Jac. Elsnerus in ſchediasmate critico pag. 40. ſuſpicor legendum ἀναπνεῖ τε ἴσα αὐτῷ. levi, ni fallor, mutatione.

2. Ἀεροειδής. Orpheus de Lapid. p. 206.

Καὶ γλαφυρὸν κομίσας ἀερόχροον αἴκεν ἴασπιν.

Sic legendum, non ut vulgo editum ἐαρόχροον.

3. Ἐφιάλτης. Actuarius lib. 1. de Dignot. morb. cap. 35. Ὁ δ' ἐφιάλτης οὕτω καλούμενος, πάθος ὢν κατὰ τοὺς ὕπνους συμβαῖνον, οὐ πάνυ μὲν καθ' αὑτὸ κακὸν, μεγάλα δέ τινα προσημαίνει κακά. ἐπιληψιῶν γὰρ καὶ μελαγχολιῶν εἴδη ἐστι τε ἀποπληξίαι, καὶ ὅ τι σύνεγγυς αὐτοῦ, θαμίζοντος τοῦ ἐφιάλτου προσημαίνεται. λέγεται δὲ ἀπὸ τοῦ δοκεῖν ἐφάλλεσθαί τινα τοῖς πάσχουσιν· ὥς τινος γὰρ αὐτοῖς ἐπικειμένου καὶ ἀπο πνίγον-

τάττεται πάθεσι καὶ ἐπιληπτικοῖς. Ἔστι δέ τις Ἴασπις σμαραγδίζουσα· ἡ δὲ ἐμφερὴς χίονι, καὶ ἄλλη ἐμφερὴς ἀρνοῦ ἐγκεφάλῳ, ἧς οὔπω οὐδεὶς ἐγνώκει τὴν δύναμιν.

Ὁ

τος αἰσθάνονται οἱ τῷ τοιούτῳ κάτοχοι πάθει, μηδ' ὁτιοῦν μέλος αὐτῶν κινῆσαι δυνάμενοι· φθέγγειν δέ φασιν αὐτοὺς τῶν δακτύλων σωρευθέντων. *Incubonem* Latini vocant. Cælius Aurelianus lib. I. Morb. Chronic. cap. III. p. 289. *Quidam veteres* ἐφιάλτην *vocaverunt*, *alii* ἐπιβολὴν, *quod utilis patientibus perhibeatur.* Loco huic male sano varie medicinam facere conati sunt viri docti, at omnium optime eum emendat Celeb. Trillerus in epistola ad me data, quam elegantem ac eruditam emendationem cum lectore communicabo. En ipsius verba. *Nihil plane in Cælio emendandum, præter vocem* ἐπιβολὴν, *quæ potius scribenda* ἐπωφελῆ, *aut Lat.* epophelen, *h. e.* utilem. *Dabo Cælii defensorem & commentatorem* Hesychium : ἐπωφελὴς ὁ καλούμενος ἐφιάλτης. *Sed & dabo nunc reconditæ hujus & insolitæ opinionis originem* ex Artemidoro Lib. II. Oneirocrit. cap. 42. p. 132. Ἐὰν ὁ ἐφιάλτης ἢ καὶ διδῷ καὶ συνουσιάζῃ, μεγάλας ὠφελείας προαγορεύει· μάλιστα δὲ, ὅταν μὴ βαρῇ· Hæc Vir Doctus, qua emendatione nihil verius & elegantius fingi

& ab alio invadi putat: & peſtiferis morbis ac epilepticis omnino adverſatur. Eſt & Jaſpis quidam in Smaragdi modum reſplendens, alius vero nivi ſimilis, alius denique hirci cerebrum referens, cujus nemo hactenus vires novit.

Idæ-

gi atque excogitari poteſt.

1. Ἐπιληπτικοῖς. Editio Mauſſaci ἐπιλειπτικοῖς, quod a librariis profectum videtur, ſed male omnino ſe habet, ut ſatis docet vocis originatio. Nonus. cap. XXXVI. p. 45. ὠνόμασαι ἢ τὸ πάθος ἐπιληψία, διὰ τὸ ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ κρατεῖσθαι αὐτῶν τὰς αἰσθήσεις. Quæ verba hauſit ex Alexandri Trall. lib. I. c. XV. p. 62. apud quem male hodie ἐπιλανθάνεσθαι legitur, quod recte ad oram ſui exemplaris in ἐπιλαμβάνεσθαι, mutaverat Renatus Moreau. H. Stephanus in Diction. Medic. p. 322. edidit ἐπιλαμβάνειν. Frequenter η & ει inter ſe permutantur. Rhazes de Peſtilentia in Procœm. p. 243. οὗτος τοίνυν ὁ θαυμαστὸς ἀνὴρ εἰς δύο ἤδη τεμὼν τὴν νόσον pro ἤδη legend. εἴδη. Ceterum Jaſpidem etiam adverſus epilepſiam commendant Alexander Trallianus lib. I. c. XV. p. 83. & Nonus cap. XXXVI. p. 47.

2. Σμαραγδίζουσα. Plinius H. N. lib. XXXVII. c. IX. *Totus vero oriens pro amuletis traditur geſtare eam quæ ex iis Smaragdo ſimilis eſt.*

 1. Ἰδαῖ-

Ὁ [1] Ἰδαῖος Δάκτυλος ἐν Ἴδῃ τῆς Κρήτης γίνεται, καί ἐστι τὸ σχῆμα δακτύλῳ ἀνδρὸς ἐμφερὴς τῷ ἀντίχειρι· τὴν χροιὰν σιδηρόχρους· οὗτος ὁ λίθος δικαιότατος πάντων τῶν λίθων ἐστι· τὰς μὲν γὰρ ἐκ τῶν δικαίων μίξεων γενομένας σπορὰς τελειοῖ, φθείρει δὲ τὰς ἀθεμίστους καὶ παρανόμους.

Ὁ [2] Κρύσταλλος ἔοικε μὲν ὕδατι καθαρῷ, [3] ἐγκαεὶς δὲ ὑπὸ Ἡλίου χροιὰν ἀμε-

1. Ἰδαῖος. Totidem ferme verbis hæc legas apud Plinium lib. XXXVII. cap. X. *Idæi Dactyli in Creta, ferreo colore pollicem humanum exprimunt.*

2. Κρύσταλλος. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. II. Solinus cap. XXIV. Orpheus de Lapid. pag. 198. Marbodeus cap. XXIII.

3. Ἐγκαείς. Cryftallos varii reperiri coloris notum eft, fed an a folis radiis colores mutentur, nefcio. Vereor valde ne lacuna hic fubfit: tradunt enim auctores hanc gemmam a fole inradiatam, ignem concipere, & hanc ejus virtutem apud Pfellum excidiffe puto. Orpheus loc. cit. vf. 7.

Εἰ γὰρ ἄτερ κρατεροῖο θέλεις πυρὸς ἐς φλόγας ὄρσαι,
Κέκλομαι αὐαλέων μιν ὕπερ

Idæus Dactylus in Ida Cretæ gignitur, estque ejusdem formæ cum pollice hominis, ferreo colore. Hic autem lapis justissimus omnium lapidum est, foetus enim ex justis nuptiis procreatos perficit, corrumpit vero eos qui contra & leges & jus generantur.

Crystallus similis est aquæ puræ, accensus vero a sole Amethysti colorem induit, & in ob-

ὑπὲρ δαΐδων καταθεῖναι·
Αὐτὰρ ὅγ' ἠελίοιο καταντίον αὐγάζοντος
Αὔτιχ' ὑπὲρ δαΐδων ὀλίγην ἀκτῖνα τανύσσει.
Ἡδ' ὅτε καρφαλέης τε θίγῃ καὶ πίονος ὕλης,
Καπνὸν, ἔπειτα δὲ πῦρ ὀλίγον, μετὰ δὲ φλόγα πολλὴν
Ὄρσει· τὴν δ' ἄρα φασὶ παλαιγονίης ἱερὸν πῦρ.

In quinto versu pro Ἡ δ' ὅτε legendum Ἢ δ' ὅτε. Marbodeus loc. cit.

Sed certum cunctis, neque stat violabile tanquam
Quod lapis hic soli subjectus concipit ignem,
Admotosque sibi solet hic accendere fungos.

Forte itaque apud Psellum legendum. ἐγκαεὶς δὲ ὑπὸ Ἡλίου ἀνάπτεται, ἐνίοτε μὲν χρόιαν κ.τ.λ.

 1. Τρό-

ἀμεθύσου μεταλαμβάνει, ἐπὶ δὲ τὸ βαθύτερον τραπεὶς Ἰάσπιδι γίνεται ὅμοιος· οὗτος [1] τρόμους ἀπερύκει καὶ ἐκλύσεις νεύρων ἀνατριβόμενος.

Ὁ [2] Λυχνίτης· ἐστι δὲ [3] νυκτάλωπος ἀρτηθεὶς ἀπὸ τοῦ τραχήλου, ῥεύματά τε ἐπέχει ὀφθαλμῶν ἐν λινῷ ῥάκει περιτιθεὶς τῷ μετώπῳ.

Ὁ [4] Μαγνίτης λίθος ἐστὶ μέγας καὶ βα-

1. Τρόμους. Vertit Mauſſacus *timores*, niſi forte typographorum error, corrige *tremores*.

2. Λυχνίτην. Ordo alphabeticus poſtulat, ut ſtatim poſt Κρύσταλλος, vel ante reponatur Κάπρειρος. Deſcivit tamen hic lapis in poſteriorem locum. Nos ſequuti ſumus Cod. manu exaratum. Ceterum de Lychnite in notis ad Hydaſpen Plutarchi diſputavimus. MAUSSACUS.

2. Λυχνίτης. Plinius lib. XXXVII. cap. VII. Quæ ſequuntur verba ἐστὶ δὲ νυκτάλωπος, omnino ſunt corrupta. Mauſſacus legit νυκταλώψ & vertit *luſcitioſus eſt*. Sed bene quod locum mutilum eſſe ſuſpicetur. Excidit hic procul dubio deſcriptio coloris & habitus externi hujus gemmæ. Plinius loc. cit. Unam ſpeciem purpura radiare tradit, alteram cocco. Sic itaque hanc lacunam ſupplerem. ἐστὶ δὲ

obſcuriorem mutatus, Jaſpidi fit ſimilis. Is timores prohibet & diſſolutiones nervorum colliſus.

Lychnites luſcitioſus eſt, & collo ſuſpenſus occulorum fluxiones ſiſtit, ſi apponatur fronti linea lacinia involutus.

Magnes lapis eſt magnus, & gravis & enor-

ἢ πορφυρόχρωος· ἰᾶται νυκταλώπας κ. τ. λ.

3. Νυκτάλωπος. Si ita legas, vertendum eſt *ſpectat ad luſcitioſum.*] Sed ſi legas νυκτάλωψ, ut eſt indubie corrigendum, interpretari debes *luſcitioſus eſt*, deeſt hic forſan aliquid. MAUSSACUS.

3. Νυκτάλωπος. Gloſſæ Jatricæ MSS. Νυκταλώπας, τοὺς τῇ νυκτὶ μὴ βλέποντας.

4. Μαγνίτης. Dioſcorides lib. v. cap. CXLVIII. Plinius H. N. lib. XXXXI. cap. XIV. Galenus lib. VIII. de Simpl. Med. p. m. 123. Orpheus de Lapid. p. 208. Marbodeus cap. XLIII. unde dictus hic lapis docet Lucretius lib. VI. vſ. 907.

Quem Magneta vocant patrio de nomine Graji,
Magnetum quia ſit patriis in finibus ortus.

βαρὺς καὶ ἀνόμαλος, καὶ ὁ μέν τις ἐπισπᾶται τὸν σίδηρον, ὁ δὲ ἀναπλύει· ἀναλυόμενος δὲ γάλακτι [1] ὀξυδορκίαν ποιεῖ, καὶ μελαγχολίαν [2] ἰᾶται.

Ὁ [3] Ὄνυξ εὐμεγεθής ἐστι, ὥστε τοὺς Ἰνδοὺς πόδας κλίνης ἐντεῦθεν τορεύειν· διαιρεθεὶς δὲ [4] πρὸς γῆν παντοίαν ἀνα-

φέ-

Attamen a Magnete inventorem eum sic vocatum vult Plinius loc. cit. Etiam Ἡράκλεια λίθος dicitur. Theophylactus Simoc. Quæst. IV. p. 7. Ἡ μαγνῆτις, ἣν καὶ ἡράκλειαν λίθον, φασι, τοῦ σιδήρου διέστηκε, καὶ ὅμως διὰ μέσου τοῦ ἀέρος ὁρῶμεν τὴν ἐνέργειαν περιβαλλομένην τὴν λίθον. Quæ sequuntur apud Theophylactum corrupta sunt, quæ hic simul emendabimus. ἐπεὶ δὴ ἂν οὐκ ἐξικνοῦνται, ἔστιν ὅτε οἱ ταύτης πρὸς τὸν ἄρρενα κλάδοι, σοφόν τι παλαμῶνται ταύτῃ οἱ φυτουργοὶ πρὸς τὸν ἔρωτα. Verba ἔστιν ὅτε male ibi esse collocata vidit jam Kimedoncius, qui proinde corrigit ἐξικνοῦντες ἔστιν οἱ. Sed nihil mutandum, verba leviter transposita, restitue ἐξικνοῦνται οἱ ταύτης — κλάδοι, ἔστιν ὅτε σοφόν κ. τ. λ.

1. Ὀξυδορίαν. Quis non videt legendum ὀξυδορκίαν? MAUSSACUS.

2. Ἰᾶται. Arthriticis praeterea hunc lapidem prodesse testatur Alexander Trallianus lib. XI. p. 656. καὶ ἡ μαγνῆτις ὁ λίθος φορουμένη

enormis: unus eſt qui ferrum attrahit, alter qui rejicit, lacte vero diſſolutus viſus acuitatem præbet, & melancholiam ſanat.

Onyx maximus eſt, adeo ut Indi lectorum pedes ex eo tornent. Sublatus in terram omnem recipit colorem, aut carbun-

μένη τῶν ὀφθαλμικῶν θεραπεύει τὰς ὀδύνας.

3. Ὄνυξ. Plinius lib. XXXVII. cap. VI. Marbodeus cap. IX. pro ἐντεῦθεν in Mauſſaci editione typographorum incuria legitur εὐτεῦθεν.

4. Πρὸς γῆν. Suſpicor legendum πρὸς αὐγήν. Sic truncant librarii modo initia modo fines vocum. Redit mihi in mentem locus Ariſtæneti, ubi pariter vocabuli finis neglectus illum obſcurum reddit lib. I. Epiſt. XV. pag. 102. Ἔρωτος δὲ φανέντος, γέγονε, ῥίψασπις εὐθὺς, ὁ τέως θρασὺς, καὶ τὴν δεξιὰν ἀκοντὶ προσανατείνας, ὡμολόγει τὴν ἧτταν. Corrigunt Viri docti ἑκοντὶ aut ἀκοντὶ, ſed vereor ne locus in graviori mendo cubet, forte legendum καὶ τῇ δεξιᾷ ἀκόντιον περανατείνας. Interdum nimis liberaliter literam addidere librarii. Plutarchus de Fluminibus pag. 59. ed. Mauſſaci. de lapide Clitoride ἐστὶ δὲ λίαν μελάγχρους, ὃν κόσμου χάριν οἱ ἐγχώριοι φοροῦσιν ἐν τοῖς Σωτηρίοις. Sic edidit Mauſſacus, corrigo ἐν τοῖς ὠταρίοις, favet Codex MS. in quo legebatur Σωταρίοις.

 1. Ἀνα-

φέρει χροίαν, ἢ γὰρ ἀνθρακώδη, ἢ μέλαιναν, ἢ σαρκοειδῆ· [1] ἀναλυθεὶς δὲ ἐπέχει φαντασίας νυκτερινὰς, ὀδοῦσί τε ῥευματιζομένοις παρατριβόμενος ὠφελεῖ.

Ὁ [2] Κάπρειρος ἵστησι ῥεύματα ὀφθαλμῶν μετώπῳ περιαφθείς. [3] ἑλκώσεις ἰᾶται ποθεὶς μετὰ [4] γάλακτος, ξηραντικὸς

1. Ἀναλυθεὶς. Suspectum mihi hoc verbum, quomodo enim lemures dissolutus valet abigere ? neque additur in quonam liquido solvendus sit, vereor ne quid desit, aut ne hoc verbum sit corruptum. forte leg. ἀναρτηθεὶς, suspensus. Cæterum contrarium hanc gemmam facere tradit Marbodeus loc. cit.

A Collo suspensus onyx, digitove ligatus,
In somno lemures & tristia cuncta figurat,
Multiplicat lites, & commovet undique rixas.
Dicitur & pueris nimias augere salivas.

Sic leguntur hi versus in editione Jani Cornarii. Pictorius in secundo vs. pro *figurat* edidit *repellit*. quartus autem sic apud eum legitur.

Dicitur in pueris multas augere salivas.

2. Κάπρειρος. Vel ordo docet legendum esse

bunculi rutilum, aut nigrum, aut carneum. Diſſolutus vero phantaſmata nocturna abigit & dentibus fluxione laborantibus attritus prodeſt.

Caprirus fronti appoſitus oculorum fluxiones ſiſtit, ulceribus medetur ſi cum lacte bibatur, exſiccat autem & ſtypticus eſt ſive

eſſe Σάπφειρος, quod etiam virtutes ejus ſatis commonſtrant. De Sapphiro videndi Dioſcorides lib. V. cap. CLVII. Plinius lib. XXXVII. cap. IX. Galenus lib. VIII. de ſimplic. medic. p. m. 123. Marbodeus. cap. LIII. conf. Jo. Langii Epiſt. Medic. lib. II. ep. XLIX. p. 719.

3. Ἑλκώσεις. Dioſcorides loc. cit. πίνεται δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐντὸς ἑλκώσεις. Marbodeus loc. cit.

Contritus lateri ſuperillitus ulcera ſanat,
Tollit & ex oculis ſordes, & fronte dolores.

Ita edidit Pictorius, Cornarii editio ad mentem Pſelli habet

Contritus lacte & ſuperillitus ulcera ſanat.

4. Γάλακτος. Cum lacte, vino, aceto vel etiam aqua hos lapides exhibebant. Emendemus hac occaſione Orpheum de Lapid. p. 234. vſ. 43.

— αἰὲν ἑταίρους,
Γινέμεναι νύμφαις ἐνὶ νηϊάδεσσι κέλευε.

Ver-

κὸς [1] δέ ἐστιν καὶ σταλτικὸς καὶ [2] πυρετοῖς ὄξεσιν ἀντίθετος.

[3] Σαρδόνυξ ἡ λίθος [4] αὐτὴ μέσην ἔχει γραμμὴν λευκήν· ἔστι δὲ [5] μονόχρωος· ὀφθαλμῶν ἵστησι ῥεύματα, καὶ [6] διεζωσμένη [7] τοὺς τῶν ἐμβρύων ἐπέχει ὀλίσθους· ἡ δὲ ποικίλη ὠφελεῖ [8] μελαγχολικοῖς ἐξαρτωμένη.

Ὁ [9] Σεληνίτης καλεῖται δὲ [3] οὗτος

ὅτι

Vertit interpres

— *Semper amicos*
Tuos inter Nymphas
Najades versari ju-
be.

At legendum πινέμεναι non γινέμεναι.

1. Δὲ. Mallem γὰρ, & istud γὰρ post ἑλκώσεις constituere.

2. Πυρέτοις. Marbodeus loc. cit.

Scilicet ardorem refrigerat interiorem.

3. Σαρδόνυξ. Plinius lib. XXXVII. c. I. & XII. Solinus. cap. XLV. Marbodeus cap. LVI.

4. Αὐτὴ Leg. αὕτη.

5. Μονόχρωος. At hoc verum non est & ipse auctor mox variegatam gemmam memorat. Parum sanus & hic locus mihi videtur, forte aliquid exci-

five aftrictorius, & febribus acutis contrarius.

Sardonyx. Mediam habet hic lapis lineam albam, unicolor autem eft & oculorum fedat fluxiones, & in modum Zonæ cinctus infantium in utero cafus cohibet, qui vero variegatus eft melancholicis prodeft, fi appendatur.

Selenetes ideo vocatur hic lapis, quia cum

cidit & locus fic fuppleri poffet. ἐςὶ δὲ ἡ μὲν ποικίλη, ἡ δὲ μονόχρωος· καὶ ἡ μὲν ὀφθαλμῶν κ. τ. λ.

6. Διεζωσμένη. Vertit Mauffacus *& in modum Zonæ cinctus*, male, verto *& in cingulo geftatus.*

7. Τὰς τῶν ἐμβ. Reftitue τοὺς ὀλίσθους, id eft lubricitates. MAUSSACUS.

8. Μελαγχολικοὺς. Repone μελαγχολικοῖς. IDEM.

9. Σεληνήτης. leg. Σεληνίτης. Diofcorides lib. v. cap. CLIX. Plinius lib. XXXVII. H. N. cap. x. Marbodeus Gallus cap. XXXI.

2. Οὗτος. leg. οὕτως. Verba δὲ ὅλως & fequens τοῦτον omifit Cl. Salmafius de Homon. Hyl. Jatr. cap. 119. p. 220. ubi de hoc lapide agit & hunc Pfelli locum citat.

1. Ὀφ-

ὅτι [1] ὀφθαλμὸν οἷόν [2] τινα συναυξόμενον τοῦτον καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης [3] αὐξήσεσι καὶ [4] συμμειώσεσι [5] δείκνυται.

Ἡ [6] Σμάραγδος πρασοειδής ἐστι καὶ

1. Ὀφθαλμῶν. Melius ὀφθαλμὸν, ut restituimus. Post σμάραγδος ordo alphabeticus requirit ut statim sequatur τοπάζιον. Sed MS. Codex hunc lapidem in ultimum locum rejecit, nos ordinem non mutavimus. MAUSSACUS.

2. Τινα. Quivis facile videt post τινα excidisse ἔχων. Recordor hic loci alicujus Xenophontis Ephesii, ubi similiter verbum omissum est. lib. II. p. 23. ἡ δὲ Ἀνθία — εἶπεν ταχέως δὲ τῶν ὅρκων ἀναγκαζόμεθα. Videtur deesse ἐπιλαθέσθαι. qua locutione iterum utitur lib. V. p. 86. ἢ μή τις ἠνάγκασέ σε ἐπιλαθέσθαι τῶν ὅρκων τε κἀμοῦ.

3. Αὐξήσεσι. Testantur hoc auctores modo laudati. Marbodeus l. c.

Nec Selenitem fas est omnino taceri,
Quæ velut herba virens & Jaspidis æmula gemma,
Lunares motus & menstrua tempora servat,
Crescit enim luna crescente, minorque minuta
Efficitur, tanquam cælestibus anxia damnis;
Idcirco sanctus lapis a plerisque vocatur.

4. Συμ-

cum quendam quasi oculum habeat, eum cum luna decrescere & augescere ostendit.

Smaragdus prasineus est & paulatim acce-

4. Σημειώσεσι. Legendum est συμμειώσεσι. MAUSSACUS.

5. Δείκνυται. Mutilum proculdubio hoc caput, nihil enim de viribus hujus lapidis refert, cujus tamen plures ab auctoribus celebrantur. Marbodeus l. c.

Dicitur esse potens ad amorem conciliandum,
Languentes etiam phthisicos juvare putatur.
Toto gestatus crescentis tempore lunæ,
Nec minus & toto per decrementa fluentis
Effectus miros & commoda plurima præstat.

Hanc autem gemmam memorant in Perside nasci.

Nonnus Dionysiac. lib. XXXII. p. m. 527.

Εἶχε ᾗ πέτρον ἐκεῖνον, ὅς ἀνέρας εἰς πόθον ἕλκει,
Οὔνομα φαιδρὸν ἔχοντα ποθοβλήτοιο σελήνης.

6. Σμάραγδος. Vid. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. V. & Marbodeus cap. LIV. Glossæ MSS. Marciani Capellæ, quas mihi utendas dedit Vir Nobilissimus Arthurus Freeman. *Smaragdus gemma est viridissima super omnes herbas & fron-*

καὶ ἠρέμα χρυσίζουσα [1] καί τοι καὶ τοῦ γλαυκοῦ παρεμφαίνουσα χρώματος. γεννᾷ δὲ ταύτην καὶ Αἰθιοπία καὶ Αἴγυπτος καὶ Πέρσις καί τινα ὄρη τῆς Ἀττικῆς· αὕτη καταπλαττομένη μεθ' ὕδατος [2] ἐλεφαντικοῖς βοηθεῖ· [3] πινομένη δὲ μεθ' ὕδατος αἵματος ἐπέχει ῥοάς.

Ὑά-

frondes inde nomen assumens, quod amara est. Omne enim viride amarum, datur cancro hæc gemma.

1. Καί τοι καὶ. Leg. καί τι καὶ. Familiare librariis ut οι & ι permutent, hinc apud Demetrium. Pepag. c. XXXIX. male ποιεῖν pro πιεῖν legebatur. Idem error occurrit apud Synesium MS. de Febribus, locum pro ut in MS. legitur hic adponam. Εαν δὲ ἴδῃ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς νόσου ὅτι χρήζ ἡ φύσις εἰς τὸ καὶ νόσαι τὴν ἥλην καὶ ταυτ καινειν. χρὴ ποιεῖν τὸ ἀποθλιβὲν τῶν ὀξυφηνικῶν ἢ τῶν δαμασκήνων καὶ ζεζυφον. Monstra verborum, qualia plurima in isto Codice, alit hic locus, eum sic refingerem Εαν δὲ ἰδῇς α. τ. α. τ. ν. ὅτι χρήζει ἡ φ. ε. τὸ κενῶσαι τὴν ὕλην, δεῖ ταύτην κινεῖν aut κενοῦν. χρὴ πιεῖν τ. α. τ. ὀξυφοινικῶν ἢ. τ. δ. κ. ζιζυφῶν.

2. Ἐλεφαντικοῖς. Illorum qui elephantiasi laborant conditionem, graphice describit Aretæus Cappadox lib. II. c. 13. quem vide. Dicitur hic morbus Græcis recentioribus κελεφίασις. vid. du Cange Glossarium in

Ap-

cedens ad auri colorem, licet ſemper glauci aliquid proferat. Progenerant autem hunc Æthiopia & Ægyptus & Perſis & quidam Atticæ montes. Cum aqua impoſitus ut cataplaſma leproſos adjuvat, & ſi cum aqua etiam bibatur, retinet fluxum ſanguinis.

Hya-

Append. Nonus cap. CCXXXII. Ἐλέφας λέγεται, ὅπερ λέγουσιν οἱ ἰδιῶται κελεφίασιν.

3. Πινομένη. Hanc gemmam præterea collo adpenſam, contra febrem hemitritæam valere auctor eſt Q. Serenus Sam. p. 31.

Coralium vero ſi collo nectere velles
Ne dubites illi virides miſcere ſmaragdos:
Talia languenti conducent vincula collo,
Lethalesque abigent (miranda potentia) morbos.

Vires ejus omnes recenſet Habdarrahamanus Tractatu III. de Gemmis cap. III. *Imprimis præſentem affert venenis & ſerpentum morſibus medelam, nam potus ad pondus octo granorum ordei non ſolum eximit a morte eum, qui venenum hauſit, verum etiam impedit, ne ejus decidant capilli, aut pellis exuatur, Oculorum abigit caliginationes, & viſum acuit, ſi frequentius illum patiens contemplabitur. Qui appenſum geſtat ſmaragdum, aut ſe eo ſæpius conſignat, ab epilep-*

[1] Ὑάκινθος. τοῦτον τίκτει μὲν [2] Ἴνδια· ἔστι δὲ θαλαττόχρωος· ἰᾶται δὲ [3] πνευματώσεις καὶ ῥήγματα, μελαγχολίαν [4] δὲ παύει σὺν ὄξει ποθείς.

[5] Χρυσόλιθος ἀντίθετον σχῆμα ποιεῖ πάθεσιν [6] ὀφθαλμῶν.

Χρυ-

lepſia immunis erit : hinc præceperant medici, ut natis regum appenderetur. Appenſus item, vel potus fluxui ſanguinis ſtrenue medetur. Smaragdum ſi intueatur vipera, illico oculi ejus lachrimantur. Ejus ſcobs epota lepram curat.

1. Ὑάκινθος. De hac Gemma conſulendi Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. IX. & Marbodeus Gallus cap. XV. Gloſſæ MSS. Marciani Capellæ. *Jacintus. lapis eſt cæruleus mirabilis, aliquando nebuloſus, aliquando purus ut fluctus, & eſt lucis purpureæ. qui lapis tribuitur ſcorpioni propter nebuloſum colorem.*

2. Ἴνδων. Legi debet vel Ἴνδων γῆ, vel Ἴνδια. membrana habet ſimpliciter Ἴνδων. MAUSSACUS.

3. Πνευματώσεις. Vertit Mauſſacus *tuſſes*, male, vertend. *inflationes*.

4. Δὲ malim τε. Plures præterea memorantur ab auctoribus virtutes hujus gemmæ. Sic ferunt eum geſtantem a fulgure defendere, contra cujus ictus plura excogitavit Veterum ſolertia. Refert Nonus cap. CCLIX. p. 294.

Hyacinthus. Hunc India gignit, eſt autem marini coloris, & tuſſes rupturasque ac melancholiam ceſſare facit, ſi cum aceto bibatur.

Chryſolithus. Oculorum doloribus omnino adverſatur.

Chry-

294. Imperatores in navibus ſecum habuiſſe pelles, phocarum aut Hyænæ, quæ illos a fulgure tutarentur. ταῦτα ἀποτρέπουσι κεραυνοὺς· καὶ βολβοὶ πλησίον κείμενοι, ἢ φώκης δέρμα, ἢ ὑαίνης· τούτων γὰρ τῶν ζώων τὰς δορὰς περιφέρουσι καὶ τὰ τῶν αὐτοκρατόρων πλοῖα.

5. Χρυσόλιθος. Plinius lib. XXXVII. cap. IX. Marbodeus cap. XI. Etiam ἱερὸς λίθος dicitur. Gloſſæ Chemicæ p. 130. Ἱερὸς λίθος ἐστιν χρυσόλιθος.

6. Ὀφθαλμῶν. Contra Epilepſiam hunc commendat Alexander Trallianus lib. I. c. XV. p. 85. multas ejus dotes recenſet Marbodeus loc. cit.

Eſſe phylacterium fixus perhibetur in auro,
Contra nocturnos fortis tutela timores.
Pertuſus ſetis ſi trajiciatur aſelli,
Dæmonas exterret & eos agitare putatur,
Trajectum lævo decet hunc geſtare lacerto.
Aethiopes legimus nobis hanc mittere gemmam.

Conf. quæ ad h. l. notat Pictorius.

[1] Χρυσήλεκτρος. οὗτος φορούμενος περὶ τράχηλον, σβέννυσι πυρετούς.

[2] Χρυσόπρασος. οὗτος [3] περὶ τοὺς καρποὺς φορούμενος παρέχει ὀξυδορκίαν, [4] στομάχου τε ἰᾶται καρδιαλγοῦντας, καὶ λύει [5] ἐμπνευματώσεις.

[6] Χαλαζίας. λευκός ἐστι οὗτος καὶ στερεὸς, καὶ Κρυστάλλῳ μικρῷ ἐοικώς. περιαπτόμενος δὲ ἰᾶται σκορπίων πληγάς

[7] Τοπάζιον λίθος ἐστι διαφανὴς, ὑέλῳ παρεμφερής· φύεται δὲ εἰς τὸν Ἀρ-

1. Χρυσήλεκτρος. Plinius lib. XXXVII. cap. III. Marbodeus cap. XVII.

1. Χρυσήλεκτρος. Alii in neutro χρυσήλεκτρον dicunt. MAUSSACUS.

2. Χρυσόπρασος. Plinius lib. XXXVII. c. VIII. & XI. Solinus Polyh. cap. 65. Marbodeus cap. XII.

3. Περὶ τοῦ καρ. Lege περὶ τοὺς καρποὺς, circa primam palmæ partem, ita enim Celſus καρπὸν explicat. MAUSSACUS.

4. Στομάχου. Legend. στόμαχον. Vertit Mauſſacus *& ſtomachi ac cordis doloribus medetur:* fraudi ipſi fuit, τὸ καρδιαλγοῦντας. Rufus Epheſius lib. I. p. 30. Τὸ δ' ὑπὸ τῷ στήθει κοῖλον, στόμα κοιλίας· οἱ δ' περὶ καρ-

Chryselectrum. Hoc circa collum si gestitur, febres pellit.

Chrysoprasus. Hic circa primam palmæ partem gestatus præbet visus acuitatem, & stomachi ac cordis doloribus medetur, & inflationes ac tumores dissolvit.

Chalazias albus hic est & solidus & parvo Chrystallo similis circum appensus vero medetur scorpiorum plagis.

Topazius lapis est pellucidus, vitro similis, nascitur autem in Arabico, ut dicunt,

κάρδιον, οἱ γὰρ καρδίαν ὀνομάζουσι· καὶ τοὺς πόνους τοὺς ἐνταῦθα, καρδιωγμοὺς καὶ καρδιαλγίας. conf. Erotianus. v. Καρδιώσσειν & Foesius in Oecon Hippocr.

4. 'Εμπνευματώδεις. Corrige ἐμπνευματώσεις. Et vocem χαλαζίας, a capite repone, est enim diversus lapis Chalazias a Chrysopraso. In MS. Codice hæc omnia confusa erant. MAUSSACUS.

6. Χαλαζίας. Plinius lib. XXXVII. cap. XI. Marbodeus cap. XVIII.

7. Τοπάζιον. Plinius lib. XXXVII. cap. VIII. Orpheus de Lapid. p. 206. Marbodeus cap. LIX. Dicitur quoque 'Αράβιος λίθος hic lapis. Glossæ Jatricæ MSS. 'Αράβιος λίθος, ὁ τοπάζιος.

Ἀρραβικὸν λεγόμενον κόλπον ἔν τινι πελαγίᾳ νήσῳ, καὶ ἡμέρας μὲν οὐχ ὁρᾶται, κρύπτει γὰρ αὐτοῦ τὸ φέγγος ἥλιος· νυκτὸς δὲ διαλάμπει πόῤῥωθεν, καὶ τραχὺς μὲν εὑρίσκεται καὶ ἀνώμαλος, τεχνικοῖς δὲ ὀργάνοις λεαίνεται· οὗτος μαινομένους ἀποκαθίστησι τριβεὶς καὶ ποθεὶς· δρᾷ δὲ τὰ αὐτὰ καὶ περίαπτος.

Τούτων δὲ τῶν παρὰ τοῖς λίθοις δυνάμεων αἰτίας πολλοὶ ἐθάῤῥησαν ἀποδοῦναι, τῶν μὲν ἀρχαιοτέρων σοφῶν [1] Ἀναξαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ [2] Δημόκριτος· τῶν δὲ οὐ πολὺ πρὸ ἡμῶν ὁ ἐκ τῆς Ἀφροδισίας Ἀλέξανδρος ἄνθρωπος περὶ πάντων ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ τῶν ἀποῤῥήτων τῆς φύσεως προχειρότατος. Σοὶ δὲ ἀποχρῶσα ἔστω ἡ ἑκάστου τῶν λίθων δύναμις καὶ ἐνέργεια· τοὺς δὲ λόγους αὐτῶν καὶ τὰς αἰτίας παρὰ τοῖς ἄνω θησαυροῖς ἔασον.

1. Ἀναξαγόρας. De Anaxagora, Democrito & Empedocle sæpius Plinius & Solinus, qui Anaxagoram nominatim naturæ indagatorem vocat cap. 43. Polyhist. MAUSSACUS.

2.

cunt, ſinu; in inſula quadam marina, & quamdiu dies eſt videri non poteſt, ſol enim ejus ſplendorem occultat, at noctu procul relucet. Aſper invenitur, & inæqualis, ſed inſtrumentis mechanicis lævigatur, hic furibundos in priſtinum ſtatum reſtituit ſi teratur & potetur, quæ omnia etiam exſequitur ſi alligetur.

Harum vero quæ in lapillis inveniuntur, virtutum cauſas plures auſi ſunt reddere, ut ex antiquioribus ſapientibus Anaxagoras, Empedocles & Democritus, ex his autem qui paulo ante nos vixerunt Alexander Aphrodiſienſis ad omnia etiam naturæ occultiora enucleanda, ut plura paucis complectar, promptiſſimus. Sufficiat itaque tibi cujuslibet lapidis virtus & energia, rationes vero & cauſas theſauris qui ſupra nos ſunt, relinquas.

2. Δημόκριτος. Singularem illum librum ſcripſiſſe περὶ τοῦ λίθου teſtis eſt Diogenes Laërtius lib. IX. Segm. 47. ubi vide Doct. Menagii Obſervationes.

FRAGMENTUM

DE

COLORE SANGUINIS

EX

DOCTRINA

PERSARUM.

Ex Codice MS. Bibliothecæ Lugduno Batavæ.

LECTORI BENEVOLO

S.

Exiguæ admodum molis eſt Pſelli de lapidum virtutibus libellus, cui proinde commode ſatis quædam addi potuiſſent, niſi res variæ impedimento fuiſſent, quominus plura Tecum B. L. communicarem. Interim cum Codicem MS. verſaverim in quo invenirem *Fragmentum de Colore ſanguinis*, *qui ex vena educitur*, *ex ſcientia medica Perſarum*, neque id inelegans videretur, licet pro mole ſua ſatis mendis inquinatum, placuit illud Tibi hic ſimul offerre: in primis cum id a quoquam eſſe editum non meminerim. Reperi vero illud in Codice, qui olim fuit Jo. Bourdelotii, nunc autem inter Voſſianos in Bibliotheca Lugduno Batava adſervatur. Eſt Codex recentiori manu ſcriptus in charta & tantum apographum; continet præter hoc fragmentum, Adamantii Libros de Phyſiognomia, nihil vero quicquam præterea. Tu vero B. L. hoc qualecunque etiam ſit benigne accipe ac meis conatibus fave.

ΠΕΡΙ

pag. 44

ΠΕΡΙ
ΧΡΟΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ

Τοῦ ἀπὸ Φλεβοτομίας ἐκ τῆς Ἰατρικῆς τῶν Περσῶν.

Τὸ κατάμαυρον αἷμα [1] * * * ὅτε ἰχῶρα οὐ ποιήσει, ῥίγια σημαίνει· εἰ δὲ ποιήσει ἰχῶρα τουτέστιν ὑγρὸν, ὡς [2] νερὸν, ἀγαθόν· αἷμα ἑλκῶδες, ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου σημαίνει· αἷμα ῥεῦσαν ὡς βενετὸν, μὴ φαινομένου αἵματος [3] ἐστὶ οἱ ὠδὴ τινι μέρει τοῦ ἀγγείου, [4] ὀλιγοχρόνιος ἔσται ὁ νοσῶν· εἰ δὲ πράσινος ὀφθείη ἡ τοῦ αἵματος χροιὰ, θάνατον ταχύτατον πάνυ δηλοῖ, ἤγουν πεμπταῖος [5] ἑβδομαῖος ὁ τοῦτο ἔχων ἀποθνή-

1. *. Lacuna hic eſt in Codice MS.

2. Νερὸν. Viderint me doctiores, quomodo hæc vox haud dubie corrupta, recte emendari queat. Conjecturas mihi ſubnatas, cum

DE COLORE SANGUINIS

Qui ex vena educitur, ex medicina Persarum.

Sanguis, qui obſcuri coloris eſt * * * quando ichorem non habebit, rigores annunciat. Si vero habebit ichorem id eſt liquidum tanquam * bonum eſt. Sanguis ulceroſus ſive purulentus liberationem a morbo denotat. Si Sanguis fluens tanquam coloris veneti fuerit, non apparente ſanguine in aliqua parte vaſis, per breve temporis ſpatium adhuc ſupererit æger. Si vero cernatur color ſanguinis praſineus, citiſſimam omnino mortem portendit; videlicet quinta vel ſepti-

cum ipſe eas non ſatis probem, malo reticere.

3. Ἐςὶ οἱ ὠδὴ. Forte legendum, ἐν οἵῳ δή τινι.

4. Ὀλιγοχρόνος Leg. ὀλιγοχρόνιος.

5. Ἑβδομαῖος Leg. ἢ ἑβδομαῖος.

θνήσκει. εἰ δὲ ὡς σχιστὸν ἀρσενίκιόν ἐστι, θάνατον καὶ τοῦτο σημαίνει· εἰ δὲ καὶ πισσῶδες, ἐκτικὸν σημαίνει· εἰ δὲ ὡς ἕλκος λευκὸν, ἢ βορβορῶδες, σῆψιν δηλοῖ· αἷμα κογχυλῶδες ὥσπερ ὀξὺ [1] μετάξιον, θάνατον σημαίνει· αἷμα ἐν τῷ ἀγγείῳ τὸ ἥμισυ φαινόμενον λευκὸν, καὶ τὸ ἥμισυ αἷμα, [2] ὑγίας ἐστι δηλωτικόν· αἷμα ἔχον μέσον λάκκον, θανάσιμον· αἷμα παχὺ, μέλαν, καὶ δυσῶδες, ἔχον λώρια μέσον [3] ὀστρακώδη ἐξαμήνου [4] ἢ καὶ πρὸς ἔσται ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου· εἰ δὲ φοινίκινον ἔχει χρῶμα, μακρονοσίαν δηλοῖ.

1 Μελάξιον. Du Cange in Glossario hanc vocem non habet, idem autem significat quod μέζαξα & μέταξον id est sericum. vid. Du Cange Glossarium pag. 918. quomodo vero illa verba ὥσπερ ὀξὺ μετάξιον commode verti

ſeptima die peribit, qui talem habet ſanguinem. Quodſi ſanguis fuerit coloris arſenici *, mortem & hic præſagit. Si vero ut ulcus album aut cænoſus fuerit, putredinem prodit. Sanguis cochleæ in modum turbinatus vel coagulatus tanquam * mortem minatur. Sanguis qui in vaſe dimidia ſua parte albus adparet, altera parte dimidia ſanguis, ſanitatis eſt index. Sanguis craſſus, ater & graveolens, habens in medio lora * * * * vita hominis. Si vero colorem habet puniceum, morbi durationem declarat.

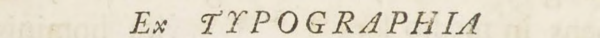
ti queant, ipſe lector viderit.

2. Ὑγίας leg. ὑγιείας.

3. Ὀστρακώδη. Davus hic ſum, hariolentur alii, quid hæc ſibi velint.

4. Ἢ ἢ. An leg. εἰ ἢ προσέσται? Doct. Jo. Jac. Reiske videbatur ἐπίκαιρος ἔσται.

F I N I S.

Ex TYPOGRAPHIA

DAMMEANA.

INDEX

AUCTORUM

QUI IN NOTIS EMENDANTUR.

INDEX

LAPIDUM

Quorum in hoc libello fit mentio, aut quorum vires recensentur.

M.

INDEX LAPIDUM.

FINIS.

Bound by T. S.

